

Piraattipuolue r.p.
c/o Pasi Vähämartti, Kilpiäistentie 1 A as 6, 15240 Lahti
info@piraattipuolue.fi
http://piraattipuolue.fi
+358 45 310 2351 (puheenjohtaja)
+358 45 310 2340 (puoluesihtööri)

KUNTAVALIOHJELMA (LUONNOS)

Hyväksyttäväksi syyskokouksessa 2016

Piraattipuolueen vaaliohjelma kuntavaaleissa 2017

Politiikan lähtökohtana tulee olla yksilönvapaus ja yhdenvertaisuus. Jokaisella on oltava vapaus toimia haluamallaan tavalla, kunhan ei rajoita muiden vapauksia.

Piraattipuolue tarjoaa tässä ohjelmassa kuvan tulevaisuuden kunnasta, jossa päätöksenteko on avointa, läpinäkyvää ja osallistavaa jo suunnittelun alkaessa. Kunnassa on otettu käyttöön uusia tapoja tuottaa palveluita yhdessä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa palvelusetelien ja palvelualoitteen keinoin. Avoimuuden, kilpailuttamisen ja digitalisaation myötä kunnan oman tuotannon ja ulkoistettujen palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta on saatu parannettua. Kunnassa on laadukas koulujärjestelmä, joukkoliikenne on suosittua ja kävely- ja pyöräilyolosuhteet ovat viihtyisät. Julkinen tila on aidosti yhteistä. Vapaan tilankäytön ansiosta kuntalaisilla on entistä enemmän vapaa-ajan harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia.

Piraattipuolue on tietoyhteiskuntapuolue, joka puolustaa avoimuutta, sananvapautta, yksityisyydensuojaa ja osallistavampaa sekä demokraattisempaa yhteiskuntaa. Piraattipuolue edistää luovuutta, kekseliäisyyttä ja kulttuuria lisäämällä tiedon ja teosten vapaata liikkuvuutta. Koulutuksen, säädösten ja avoimuuden kautta lisätään ihmisten yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja.

Palvelurakenneuudistus on mullistamassa kuntien toimintaa. Moni kunta on talousvaikeuksissa eikä kuntien taloustilanne parane veroprosenttia hienosäätämällä tai marginaalisilla budjettimuutoksilla. Tilanteen korjaaminen vaatii isoa asennemuutosta: Tarvitsemme uusia tapoja tuottaa kuntien palveluja ja keinoja jakaa parhaita menetelmiä kuntien välillä.

Ohjelma on jaettu kolmeen osioon:

- [Yhdessä tehty kunta](#)
- [Palveleva kunta](#)
- [Viisaammin rakennettu kunta.](#)

Yhdessä tehty kunta

Hyvän hallinnon perustana ovat avoimuus, tasapuolisuus ja riippumattomuus. Näitä arvoja pitää noudattaa kaikissa Suomen kunnissa ja viranomaisten tehtävänä on edistää niiden toteutumista.

Yhdessä tehty on avointa hallintoa

- Kunnanhallituksen ja lautakuntien kokoukset on avattava joka kunnassa.
- Pöytäkirjat, esityslistat ja liitteet on saatava koneluettavaan muotoon.
- Asioiden valmistelua ja etenemistä on päästävä seuraamaan helposti avaamalla päätöksentekoprosessit.
- Julkisuuslain periaatteita on noudatettava myös kunnallisten liikelaitosten ja niiden yhtiöiden toiminnassa, joista kunta omistaa enemmistön.

Hallinnon avoimuus ja julkisen tiedon saatavuus on erittäin tärkeää kuntalaisen oikeusturvalle. Päätöksenteko tulee avata julkiseksi ja avoimeksi alusta lähtien, jotta kunnan asukkaat voivat varmistua sen oikeellisuudesta. Kokousaineistot ja asiakirjat tulee jakaa avoimessa muodossa ja avoimilla rajapinnoilla.

Julkisen sektorin on osakeyhtiön omistajana pyrittävä toteuttamaan yrityksessä julkisen sektorin käytäntöjä, erityisesti painottaen toiminnan avoimuutta. Asia korostuu myös tilanteissa, joissa yksityinen yritys saa käyttöönsä julkista tukea.

Yhdessä tehty on hajautettua valtaa

- Osallistava budjetointi on otettava käyttöön kaupunginosissa tai muulla rajatulla kunnan alueella.
- Palveluita tulee kehittää yhdessä niiden käyttäjien kanssa.
- Verovaroilla tuotetun tiedon tulee olla kaikkien vapaasti käytettävissä.
- Kuntalaisaloitteen tueksi on otettava käyttöön kuntalaiskysymys.

Kuntien on järjestettävä paremmat mahdollisuudet kansalaisyhteiskunnan ja kunnan hallinnon yhteistyölle. Asukkaat, kansalaisjärjestöt, yritykset ja muut paikalliset toimijat on otettava vahvasti mukaan päätöksentekoon jo valmisteluvaiheessa, esimerkiksi säännöllisen yhteydenpidon ja keskustelutilaisuuksien kautta.

Tietotekniikka tarjoaa erinomaiset keinot laskea kynnystä osallistua päätöksentekoon. Osallistuminen asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon myös sitouttaa asukkaita ottamaan täyden hyödyn irti lopputuloksesta. Osallistava budjetointi antaa kaupunginosan asukkaille itselleen vaikutusvaltaa kehittää niitä lähipalveluita jotka he kokevat tärkeimmiksi.

Kuntalaisaloite on kunnan asukkaille jo nyt tärkeä vaikuttamistapa. Piraattipuolueen ajaman kuntalaiskysymyksen avulla kuntalaisille tulisi oikeus saada vastaus haluamaansa tiedusteluun kunnanhallitukselta tai muulta vastuulliselta toimielimeltä. Se lisää hallinnon ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Kuntalaisten tulee voida äänestää kuntaliitoksista ja muista perustavanlaatuisista muutoksista. Eri vaihtoehtojen vaikutuksista kuntalaisten elämään on tuotava riittävästi ja tasapuolisesti tietoa äänestämisen tueksi.

Yhdessä tehty on yhteistyötä

- Palvelualoite on otettava kokeiluun joka kunnassa.
- Avoimet rajapinnat ja tietoaineistot mahdollistavat uusia yhdessä tekemisen muotoja.
- Kilpailutus saadaan paremmaksi paloittelulla ja kehittämällä osto-osaamista.
- Kannustetaan kolmannen sektorin toimijoita ja paikallisia yrityksiä osallistumistaan kilpailutuksiin pilkkomalla ne pienempiin osiin.

Kunnissa on otettava käyttöön palvelualoite. Sen avulla kuka tahansa toimija voi halutessaan haastaa olemassaolevan palveluntuottajan kustannus- ja laatuvertailuun. Tämä voi johtaa toimintojen tehostamiseen ja laadun paranemiseen.

Julkishallinnon tulee käyttää omissa palveluissaan ja viestinnässään ainoastaan avoimiin standardeihin perustuvia rajapintoja ja tiedostomuotoja. Tämä ei estä suljettujen ohjelmistojen käyttöä, mutta mahdollistaa yhteistoiminnan muiden ohjelmistojen kanssa. Lisäksi se mahdollistaa pitkäaikaisen tuen myös alkuperäisen ohjelmistotoimittajan lopettaessa tuotteen tukemisen.

Tarvitsemme laadukkaampaa kilpailutusta. Hankinnat ja ulkoistukset tulee järjestää sellaisissa osissa, joihin pystyvät osallistumaan muutkin kuin suuret yritykset. Kuntien osto-osaamista tulee vahvistaa. Sopimusten tulee olla strategisten tavoitteiden mukaisia. Ulkoistettujen palvelujen laatua täytyy seurata tarkasti sopimusaikana.

Palveleva kunta

Kunnan tärkein tehtävä on järjestää asukkaidensa palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Piraattipuolue katsoo, että tulevan palvelurakennemuutoksen jälkeen kuntien tärkeimmiksi tehtäviksi jäävät koulutukseen ja tiedon jakamiseen liittyvät palvelut.

Palveleva on joustoa ja saavutettavuutta

- Palvelutuotannossa on keskeistä palvelujen saavutettavuus ja joustavuus.
- Palveluseteli tulee ottaa käyttöön entistä laajemmin.
- Tietoyhteiskunnassa palvelu voi tulla kotiin asti sähköisenä tai fyysisesti.
- Kunnan palvelujen tilaus ja ajanvaraus pitää pystyä hoitamaan sähköisesti.
- Itsepalvelu laajentaa kunnan palvelujen aukioloaikoja.

Ei ole yhtä oikeaa tapaa tuottaa palveluja. Yksityistäminen, ulkoistaminen kilpailutuksen tai palvelusetelien kautta ja kokonaan julkisesti tuotettu palvelu ovat kaikki varteenotettavia vaihtoehtoja. Tiedon ja

kokemusten jakaminen sekä monimuotoisuuden salliminen ovat nykyaikaiseen yhteiskuntaan sopiva toimintatapa.

Tulevan palvelurakennemuutoksen myötä palveluja hajautetaan entistä laajemmille maantieteellisille alueille. Digitalisaation myötä on mahdollista järjestää monia palveluja esimerkiksi etäyhteyden välityksellä, mikä näkyy pitkällä aikavälillä kustannussäästöinä.

Palveluja tulee tarvittaessa pystyä siirtämään ympäri kuntaa tai maakuntaa niitä tarvitsevien luokse. Monien palvelujen saavutettavuus lisääntyy itsepalvelun ja sähköisten ajanvarausjärjestelmien avulla.

Palveluseteli on erinomainen esimerkki raha seuraa asiakasta-periaatteesta. Palvelusetelien käyttöä kannattaa laajentaa ja monipuolistaa.

Kuntien ja maakuntien tulee jakaa tietoa parhaista palvelutuotannon malleista keskenään ja kehittää toimintaansa näiden tietojen perusteella.

Palveleva on vapaata tietoa

- Kirjastoja tulee kehittää entistä enemmän vapaan tiedon lähteeksi.
- Kunnan tuottama tieto ja kulttuuri tulee vapauttaa.
- Opetus tietoyhteiskunnassa vaatii muitakin toimia kuin tablettien ostamista.

Kaiken verovarolla tuotetun aineiston, kuten esimerkiksi tutkimustiedon, kulttuuriteosten ja opetusmateriaalien, tulee olla vapaasti kaikkien käytettävissä. Kunnan työntekijöiden työtehtävissään laatimat teokset ja tietokannat on julkaistava levittämisen ja uudelleenkäytön sallivalla lisenssillä.

Kirjastotoiminnassa on huolehdittava, että sama avoimen tiedon idea, joka oli yleisten kirjastojen perustamisen taustalla, toteutuu myös tietoyhteiskunnassa. Sähköisten kopioiden jakelu ei saa jäädä pelkästään kaupallisten toimijoiden varaan. Kirjastojen on hankittava myös enemmän vapaasti lisensoituja teoksia valikoimiinsa. Kirjastojen luonnollinen tehtävä tietoyhteiskunnassa on toimia laillisten ja maksuttomien sähköisten kopioiden jakelupaikkoina.

Kulttuuritoimintaa tukiessaan, kunnan tulee tukea ja edistää avoimesti lisensoitua kulttuuritarjontaa. Kunnan kulttuurituotannoissa on pyrittävä esitysten ja teosten vapaaseen jakeluun verkon kautta teosten tai esitysten soveltuessa niin jaettavaksi.

Julkisella rahoituksella tuotetut oppimateriaalit tulee julkaista avoimella lisenssillä. Sähköisten materiaalien tuottamisen ei pidä jäädä yksin opettajien tehtäväksi. Sähköisissä materiaaleissa ja oppimisalustoissa tulee varoa sitä, että jatkossa joudutaan tilaamaan niiden jatkokehitys samalta toimittajalta. Myös oppilaiden yksityisyyden suojasta täytyy pitää huoli. Oppimisalustojen ja tietojärjestelmien pitäisi mahdollisuuksien mukaan perustua avoimen lähdekoodin ohjelmistoihin.

Kun julkinen toimija, kuten kirjasto tai koulu, tarjoaa Internet-yhteyttä, sen ei pidä rajoittaa pääsyä verkkosisältöihin. Lisäksi sen tulee huolehtia käyttäjän yksityisyyden suojasta esimerkiksi käyttämällä Tor-verkkoa.

Viisaammin rakennettu kunta

Kunnilla on valta päättää kaavoituksesta ja rakentamisesta alueellaan. Tavat liikkua ja kuluttaa energiaa ovat entistä tärkeämmässä roolissa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Kunnan tulee kannustaa ympäristöystävällisempään rakentamiseen ja liikkumiseen sekä kaavoittaa tiiviisti ja tarkoituksenmukaisesti.

Viisaammin rakennettu on monipuolisempi

- Kaavoituksen tulee vastata todellisia tarpeita.
- Rakennusten suojelua tulee tehdä sen käyttäjien ehdoilla.
- Rakennusten käyttäjien hyvinvointi on turvattava.

Kaavoituksessa on tarpeen höllentää tai poistaa hyödyttömiä rajoituksia. Esimerkiksi pysäköintinormeista pitää pystyä joustamaan todellisten tarpeiden mukaisesti. Kaavassa ei pitäisi määrätä kuin korkeintaan karkealla tasolla rakennuksissa käytettävistä väreistä ja tonttien istutuksista.

Esteettömyysvaatimuksia pitää tarkastella tapauskohtaisesti. Alueilla, joilla etenkin pienistä asunnoista on pulaa ja vuokrataso on korkea, voi olla tärkeämpää saada myyntiin halvempia ja pienempiä asuntoja. Tällöin vain osa asunnoista rakennettaisiin esteettöminä.

Rakennusten suojelun ei pitäisi estää huonokuntoisen kohteen täysin uudelleen rakentamista samanlaisena nykYTEKNIKAN keinoin, mikäli se on kustannustehokkaampaa. Rakennuksen käyttäjien hyvinvointi on tärkeämpää kuin kulttuurihistoriallinen arvo. Suurien muutosten yhteydessä rakennuksen historian dokumentointi on tärkeää.

Julkisissa rakennushankkeissa kaikkien oikeuksien pitää siirtyä tilaajalle.

Viisaammin rakennettu on puhtaampaa liikennettä

- Joukkoliikenne ja lihasvoima ensisijaisiksi liikkumistavoiksi.
- Työnantajia on kannustettava suosittelemaan joukkoliikennettä.
- Pysäköinnin käyttöastetta pitää lisätä joustavammalla pysäköintipaikkojen käytöllä.

Kaupunkien ja kuntien rakennetta tulee kehittää viihtyisään ja ympäristöystävällisempään suuntaan. Avainasemassa ovat hyvä julkinen liikenne ja panostukset kävely- ja pyöräilyolosuhteisiin. Joukkoliikenteen käytön ja pyöräilyn lisääntyminen hyödyttää niitä, joiden on pakko kulkea henkilöautolla, sillä katutilaa käyttää tuolloin vähemmän autoja.

Pitkällä tähtäimellä julkisen liikenteen tulisi kaupunkiseuduilla perustua kaupunkiraitioteiden verkkoon ja lähijunaliikenteeseen. Kaupunkipyöräjärjestelmiä tulee ottaa käyttöön myös muissa kunnissa Helsingin tapaan. Julkisen polkupyöräpysäköinnin laatua tulee lisätä etenkin vilkkaissa kohteissa.

Korvamerkityistä pysäköintipaikoista tulee pyrkiä eroon kaupunkialueilla tehostamaan paikkojen käyttöä. Aluepysäköintiä tulee uusilla kaava-alueilla keskittää pysäköintilaitoksiin ulkoalueiden viihtyvyyden lisäämiseksi. Kuntien omistamissa pysäköintilaitoksissa tulee tarjota mahdollisuus ladata sähkökäyttöisiä kulkuneuvoja.

Kunnan alueella toimiviin työnantajia kannustetaan tarjoamaan työntekijöilleen esimerkiksi joukkoliikennelippuja pysäköintipaikan sijaan. Myös kunnan tulee työnantajana näyttää tässä suhteessa esimerkkiä.

Viisaammin rakennettu on virkistävä

- Kunnan kiinteistöt kuntalaisten käyttöön
- Vapaa ja yhteinen tila kannustaa leikkiin, liikkumiseen ja toimintaan.

Kunnan omistamia tiloja tulee voida vuokrata ja käyttää helposti sekä sujuvasti. Paremmalla tilankäytöllä säästetään kuluja sekä parannetaan kuntalaisten, järjestöjen ja yhdistysten toimintaedellytyksiä.

Kuntalaisten tulee voida käyttää yhteisiä katu-, aukio- ja viheralueita nykyistä vapaammin harrastus- ja virkistyskäyttöön. Ravintoloilla ja muilla palveluilla tulee olla oikeus käyttää katutilaa korvausta vastaan esimerkiksi terassina. Julkisten tilojen varaamista tulee helpottaa ja tehostaa sähköisillä järjestelmillä.

Julkisissa tiloissa tulee olla kannustavia matalan kynnyksen mahdollisuuksia leikkimiseen ja liikkumiseen. Niillä voimme parantaa kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.